

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda yer alan soruların Başbakan Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN tarafından Anayasanın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

M. Akif HAMZAÇEBİ
İstanbul Milletvekili

8.2.2013 tarih ve 28553 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış bulunan 28.1.2013 günlü, 2013/4248 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Ankara İli, Çankaya İlçesi Namık Kemal Mahallesi sınırları içinde bulunan, sınır ve koordinatları Bakanlar Kurulu Kararına ekli kroki ile listede gösterilen alan 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunun 2. maddesi uyarınca "Riskli Alan" olarak ilan edilmiştir.

2013/4248 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunun 2. Maddesine göre riskli alan ilan edilen yer, 1946 yılında kamu görevlilerinin lojman ihtiyacını karşılamak için inşa edilmiş kamu konutlarının bulunduğu, Saraçoğlu Mahallesi veya Namık kemal Mahallesi olarak adlandırılan yerdir.

Bu mahalledeki konutlar Alman Mimar Paul Bonatz başkanlığında bir grup Türk mimar tarafından yapılan ve 1946 yılında yapımı tamamlanan Cumhuriyet tarihinin ilk toplu konut projesidir . Bu mahalledeki yapı ve ağaçlar GEEAYK'ın (Gayrimenkul Eski Eseler Anıtlar Yüksek Kurulunun 14.4.1979 ve 8.6.1979 tarihli kararlarıyla korunması gerekli kültür ve tabiat varlığı olarak tescil edilmiştir.

Söz konusu mahalle, inşa edildiği dönem dikkate alındığında çevre bilinci, yeşil alan miktarı, şehircilik ve imar planlaması kriterleri yönünden, bugüne kadar kamu ve özel sektör tarafından Türkiye'de inşa edilmiş toplu yapılar veya mahalleler yönünden en başarılı örnektir.

1-6306 sayılı Kanun ve Uygulama Yönetmeliğindeki düzenlemeler, Kanunun amacı ile birlikte değerlendirildiğinde; yapıların bulunduğu zeminin sağlam olmaması veya alan üzerindeki yapılaşmanın kalitesizliği sebepleriyle, başta deprem olmak üzere, doğal afetlerin can ve mal kaybına yol açma riski bulunan alanların, "riskli alan" olarak belirlenmesi ve buradaki yapıların yıkılarak, başka yerde veya aynı yerde, zeminin özelliğine uygun yeni yapıların yapılması suretiyle, doğal afetler sebebiyle meydana gelebilecek can ve mal kayıplarının önlenmesinin amaçlandığı anlaşılmaktadır.

Ancak, doğal olarak, Kanun ve Yönetmelik, bir alanın "riskli alan" olarak belirlenmesini belli araştırmaların yapılmasına, belli belgelerin düzenlenmesine, belli görüşlerin usulüne uygun olarak alınmasına bağlayarak, hem bu konuda hatalı değerlendirmelerle kaynak israfına yol açılmasını, hem de Kanun hükümlerinin suiistimal edilmesini önleyici kurallar getirmiştir. Bir bölgenin Kanuna göre "riskli alan" olarak ilanı ile ilgili işlemlerin Kanuna ve

hukuka uygun olduğunun söylenebilmesi için, yapılan işlemlerin hem Kanunun ve Yönetmeliğin öngördüğü usul kurallarına uygun olması, gerekli belge ve görüşlerin zamanında alınması, hem de risk faktörüyle ilgili olarak yapılan tespit ve değerlendirmelerin gerçeğe uygun olması gerektiği açıktır.

8.2.2013 tarih ve 28553 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış bulunan 28.1.2013 günlü, 2013/4248 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Ankara İli, Çankaya İlçesi Namık Kemal Mahallesi sınırları içinde bulunan, sınır ve koordinatları Bakanlar Kurulu Kararına ekli kroki ile listede gösterilen alan 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunun 2. maddesi uyarınca “Riskli Alan” olarak ilan edilmiştir.

Söz konusu Bakanlar Kurulu Kararı ilgili Kanunda yer alan hükümlere ve uygulama yönetmeliğinde belirlemelere uygun olarak hazırlanmış mıdır?

2- 2013/4248 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunun 2. Maddesine göre riskli alan ilan edilen yer, 1946 yılında kamu görevlilerinin lojman ihtiyacını karşılamak için inşa edilmiş kamu konutlarının bulunduğu, Saraçoğlu Mahallesi veya Namık kemal Mahallesi olarak adlandırılan yerdir.

Söz konusu alan daha önce afete maruz kalmış mıdır? Veya topoğrafik, jeolojik, zemin yapısı ve benzeri nedenlerle somut olarak afete maruz kalma ihtimali olan, zemin yapısı ve üzerindeki yapılaşma nedeniyle can ve mal kaybına yol açma riski taşıyan yer kapsamında mı mütalaa edilmiştir?

3- Bir alanın 6306 sayılı Kanun kapsamında “riskli alan” olarak ilan edilebilmesi için, o alanın afet riski taşıdığıнын bilimsel açıdan kesin olarak ortaya konulması gereklidir. Söz konusu alanın riskli alan ilan edilmesine ilişkin Bakanlar Kurulu Kararı yayımlanmadan önce bu alanın riskli alan olduğunu ortaya koyan herhangi bir bilimsel çalışma yapılmış mıdır? Merkezi veya yerel Devlet kurumlarında veya üniversitelerimizin ilgili bölümlerinde bu konuda yazılmış herhangi bir rapor, tez vb. çalışma var mıdır?

4- 6306 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra 4.8.2012 tarihli Resmi gazetede uygulama Yönetmeliği yayınlanmış, daha sonra 15.12.2012 günlü, 24498 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunun Uygulama Yönetmeliği” ile önceki Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.

Halen yürürlükte bulunan 15.12.2012 tarihli Yönetmeliğin 5. maddesi, riskli alanların tespitini düzenlemektedir. Buna göre Riskli alanın;

a) Alanın, zemin yapısı veya üzerindeki yapılaşma sebebiyle can ve mal kaybına yol açma riski taşıdığına dair teknik raporu,

b) Alanda daha önceden meydana gelmiş afetler varsa, bunlara dair bilgileri,

c) Alanın büyüklüğünü de içeren koordinatlı sınırlandırma haritasını, varsa uygulama imar planını,

ç) Alanda bulunan kamuya ait taşınmazların listesini,

d) Alanın uydu görüntüsü veya ortofoto haritasını,

e) Zemin yapısı sebebiyle riskli alan olarak tespit edilmek istenmesi halinde yerbilimsel etüt raporunu,

İhtiva edecek şekilde hazırlanmış olan dosyaya istinaden ve Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının görüşü alınarak Bakanlıkça belirlenmesi ve teklif olarak Bakanlar Kuruluna sunulması, gereklidir.

Söz konusu alanın riskli alan ilan edilmesine ilişkin Bakanlar Kurulu Kararı yayımlanmadan önce

a) Alanın, zemin yapısı veya üzerindeki yapılaşma sebebiyle can ve mal kaybına yol açma riski taşıdığına dair teknik raporu,

b) Alanda daha önceden meydana gelmiş afetler varsa, bunlara dair bilgileri

c) Alanın büyüklüğünü de içeren koordinatlı sınırlandırma haritasını, varsa uygulama imar planını,

ç) Alanda bulunan kamuya ait taşınmazların listesini,

d) Alanın uydu görüntüsü veya ortofoto haritasını,

e) Zemin yapısı sebebiyle riskli alan olarak tespit edilmek istenmesi halinde yerbilimsel etüt raporunu,

İhtiva edecek şekilde bir dosya hazırlanmış mıdır?

5- Söz konusu alanın riskli alan ilan edilmesine ilişkin Bakanlar Kurulu Kararı yayımlanmadan önce 15.12.2012 günlü, 24498 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunun Uygulama Yönetmeliği" nin 5'inci maddesi, uyarınca Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının görüşü alınmış mıdır?

6- 4306 sayılı Kanunun 9. Maddesinin 1. fıkrasında, bu kanun uyarınca yapılacak olan planların, 3194 sayılı İmar kanununda ve imara ilişkin hükümler ihtiva eden özel kanunlar da dahil olmak üzere, diğer mevzuatta belirtilen kısıtlamalara tabi olmadığı; 2. fıkrasında, bu Kanun kapsamındaki alanlarda bu Kanunun öngördüğü uygulamaların zaruri kılması halinde uygulamaların gerektirdiği iş ve işlemler hakkında; 3573 sayılı Zeytinciliğin Islahı ve Yabanilerinin Aşılattırılması Hakkında Kanunun, 6831 sayılı Orman Kanununun, afete maruz bölgeye ilişkin hükümleri saklı kalmak kaydıyla, 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair kanunun, 189 sayılı Kanunun, 2565 sayılı Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Kanununun, 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanununun, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun, 3621 sayılı kıyı Kanununun, 4342 sayılı Mera Kanununun, 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanunun, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi kullanımı Kanununun, geri görünüm ve etkilenme bölgeleri bakımından 2960 sayılı Boğaziçi Kanununun, bu Kanunun uygulanmasını engelleyici ve diğer kanunların bu Kanuna aykırı hükümlerinin uygulanmayacağı; ancak, bu Kanunun

öngördüğü uygulamalar sırasında, bahsedilen kanunların amaçlarının ayrıca gözetileceği; 3. fıkrasında, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamındaki alanlarda uygulamada bulunulması halinde alanın sit statüsü de gözetilerek Kültür ve Turizm Bakanlığının görüşünün alınacağı, hükme bağlanmıştır.

Alman Mimar Paul Bonatz başkanlığında bir grup Türk mimar tarafından yapılan ve 1946 yılında yapımı tamamlanan Cumhuriyet tarihinin ilk toplu konut projesi olan bu mahalledeki yapı ve ağaçlar GEEAYK'ın (Gayrimenkul Eski Eseler Anıtlar Yüksek Kurulunun 14.4.1979 ve 8.6.1979 tarihli kararlarıyla korunması gerekli kültür ve tabiat varlığı olarak tescil edilmiştir.

Söz konusu alanın riskli alan ilan edilmesine ilişkin Bakanlar Kurulu Kararı yayımlanmadan önce 4306 sayılı Kanunun 9. maddesinin 3. fıkrası, hükmü uyarınca alanın sit statüsü dikkate alınarak Kültür ve Turizm Bakanlığının görüşü alınmış mıdır?

7- Söz konusu Bakanlar Kurulu Kararı ekindeki riskli alanı gösteren krokiye bakıldığında, riskli olduğu iddia edilen alanın sadece Namık Kemal mahallesindeki kamu konutlarının bulunduğu bölgeye isabet ettiği görülmektedir.

Hemen bitişinde bulunan Başbakanlık, Bakanlıklar, Genelkurmay Başkanlığı, Yargıtay gibi kamu binalarının ve çok sayıda işyeri neden riskli alan kapsamına alınmamıştır?

Bitişik yerlerdeki kamu yapıları ve özel kişilere ait yapılar ve buldukları zeminle ilgili bir çalışma yapılmış mıdır?

Yoksa söz konusu çalışmalar sadece lojman olarak kullanılan kamu konutlarına yönelik olarak mı yapılmıştır?

Bölgeyi çevreden izole ederek rapor hazırlanmışsa, teklif makamı Çevre ve Şehircilik Bakanı ve karar makamı Bakanlar Kurulu yanıtlanmış mıdır?

Bu durumda bu tür gerçeği çarpıtan rapor hazırlayan teknik personel ve kurum yetkililerinin hukuki ve cezai sorumluluklarının saptanması hususunda adli ve idari merciler nezdinde girişimde bulunmayı düşünüyor musunuz?

8- 6306 sayılı Kanun afet riski bulunan alanların riskli alan ilanını öngörmektedir. Başka özel amaçlar için riskli alan ilanını Kanuna uygun değildir. Sayın Çevre Şehircilik Bakanının ve ATO Başkanının basına verdikleri demeçlerde Namık Kemal Mahallesindeki yapıların yıkılmayarak restore edilip ticari amaçla kullanılacağı yönündeki açıklamaları hakkında ne düşünüyorsunuz?

9- 6306 sayılı Kanun, afet riski taşıyan alanlarda veya riskli yapılarda oturanların can ve mal kaybını önlemek için kabul edilmiştir. Dolayısıyla, bu Kanunun sadece anılan amaçları gerçekleştirmek için getirilen hükümleri kullanılarak, yani onun arkasına gizlenilerek, aslında başka amaçların gerçekleştirmeye çalışılması, bu konuda yanıltıcı ve gerçeği bütün yönleriyle ortaya koyan nitelikte objektif belge hazırlamayanlar yönünden, hukuki ve cezai

sorumluluklarının saptanması hususunda adli ve idari merciler nezdinde girişimde bulunmayı düşünüyor musunuz?

10- Riskli alan olarak ilan edilen bölge Ankara'nın, işyerlerinin ve insan yoğunluğunun bulunduğu, en kalabalık, dolayısıyla ticaretin yoğun olduğu bir bölgede, Kızılay'ın merkezinde bulunmaktadır ve kamuya aittir. Dolayısıyla bazılarının düşüncesine göre sahipsizdir.

İşte bu özellikleri nedeniyle uzun yıllardır, bu mahalleyi yıkıp yerine iş merkezi, ticaret alanı kurma ve burayı olabildiğince ucuza elde edip iş alanı olarak kullanma fikrine sahip rant peşinde koşmayı alışkanlık haline getirmiş bazı çevrelerin varlığı bilinmektedir.

Ancak, gerek bu alanın 1. derece sit alanı olması, kamu konutu olarak kullanılması ve ayrı mevzuat hükümlerinin uygulanması dolayısıyla tahliyelerde hukuksal engeller çıkacak olması, gerekse karşılaşılabilecek hukuki girişimler ve kamuoyu tepkileri nedeniyle projenin tamamlanmasının uzayacağı düşünceleri, bu amacın gerçekleştirilmesini engellemiştir.

Normal koşullarda söz konusu bölgenin ihale, satın alma, açık artırma, özelleştirme yöntemlerinden biri ile satışı yapılırsa çok büyük meblağlar söz konusu olabilecek, ayrıca işin içine yarışma gireceğinden istekli sayısı artabilecektir.

Ancak, 6306 sayılı Kanun getirdiği düzenlemelerin, lojmanların bulunduğu arazide farklı amaçlarla gözü olanlara belirtilen amaçlarını gerçekleştirebilmek için bulunmaz bir fırsat yarattığı gözlemlenmektedir.

Çünkü, bu Kanun uyarınca bir alan daha kolay riskli alan ilan edilebilmektedir. Ayrıca, dava açıldığında yürütmenin durdurulması istenememekte, tahliyeler çabuk gerçekleştirilmekte, acele kamulaştırma yapılabilen, alan kamuya ait ise tahsis veya devir yolu ile mülkiyet el değiştirebilmektedir. Kısacası, aynı ve şahsi hiçbir hak bu Kanunun uygulanmasına engel oluşturmamaktadır. Yine, imar mevzuatı, sit kararı, koruma kurulları kararı uygulamaya açık engel oluşturmamakta, kamu ihale mevzuatı ve diğer kanunların bu Kanuna aykırı hükümleri de uygulanmamaktadır.

Doğal afetlerden kaynaklanacak can ve mal kayıplarının önlenmesi için kabul edilen ve kamuoyunda kısaca Kentsel Dönüşüm Kanunu olarak adlandırılan söz konusu kanunun doğru uygulandığı diğer projeleri de tartışmalı hale getirebilecek, Kanunu ve uygulamalarını savunabilme olanağından idareleri yoksun bırakacak, toplum vicdanında derin yaralar açabilecek uygulamaların önüne geçebilmek için söz konusu Bakanlar Kurulu Kararını bir kez daha gözden geçirmeyi düşünüyor musunuz?

11- Tahliye tebligatı neticesinde boşaltılan devletin önemli kurumlarının yer aldığı bölgeye bitişik lojmanlar ve işyerlerinin başıboş kötü kullanıma veya üçüncü şahıslarca işgal edilip kullanılmamasına yönelik herhangi bir korunma tedbiri alınmakta mıdır?

Bu işten sorumlu herhangi bir idari birim oluşturulmuş mudur?

Yoksa boşaltılan işyerleri ve lojmanlar kendi kaderine terk edilip kısa sürede harabeye dönmesi mi sağlanacaktır?

12- Söz konusu Bakanlar Kurulu Kararı ile Namık Kemal Mahallesiindeki kamu konutlarında oturan kamu görevlilerinin Kamu Konutları Kanunundan doğan haklarının ihlali yanında aynı şekilde söz konusu bölgede işyerlerini kiralamış bulunan tüccar ve esnafımızın da maddi ve manevi zararlarına yol açılmaktadır. Tahliye kararı tebliğ edilmiş bulunan işyeri kiracılarına herhangi bir alternatif işyeri mahalli önerisinde bulunulmuş veya taşınma ve barınmaları için herhangi bir mali yardım kredi olanağı sağlanmış mıdır?

13- Büyük bölümü Lojman olarak kullanılmakta olan bu konutların bulunduğu alanın “riskli alan” olarak ilanına ilişkin Bakanlar Kurulu Kararı, şekil ve esas yönünden 6306 sayılı Kanuna ve hukuka aykırı olduğundan söz konusu kararın iptalini temin amacıyla çok sayıda belde sakini tarafından idari işlemlere karşı Bölge İdare Mahkemesinde ve Bakanlar Kurulu Kararına karşı olarak da Danıştay nezdinde açılmış dava bulunmaktadır.

İdari Mahkemelerde görülen bazı davalarda geçici olarak dava konusu işlemin yürütmesinin durdurulmasına karar verildiği öğrenilmiştir.

Ayrıca konut sakinleri tarafından 9. Sulh Hukuk Mahkemesine açılan delil tespiti davasında sunulan Bilirkişi Kurulu Raporunda; “yapılan inceleme, keşif ve değerlendirme sonucunda söz konusu alan içinde kalan konutlarda ve zeminlerde herhangi bir hareketlenmenin tespit edilemediği gibi, tespiti istenilen alanlarda zeminde herhangi bir çökme, kabarma ve tabanda oluşan kılcal hareketlenmenin varlığına rastlanılmamıştır. Tespiti istenilen koordinatları belirli olan alanda yapılan gözlemsel değerlendirmede taşınmazların bulunduğu alanda risk taşıyacak emareye rastlanılmamıştır.” denilmektedir.

Bu gelişmeler karşılığında telafisi zor maddi ve manevi kayıpları önlemek ve yeniden etraflıca değerlendirme yaparak bazı kaygıları da göz önünde bulundurarak söz konusu Bakanlar Kurulu Kararını tekrar gözden geçirmeyi düşünüyor musunuz?